

Oud Deventer

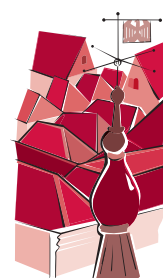
Nieuwsbrief van de Stichting Oud Deventer

De 'gracht' vóór het stationsplein en de Leeuwenbrug

PAG. 2 *Van de redactie* PAG. 2 *Ingezonden* PAG. 3 *De raadzaal* PAG. 4 *De waterkant naar de knoppen?*
PAG. 6 *Mens en monument* PAG. 8 *Gisbert Cuper en het huis De Schuur* PAG. 10 *Onderduikhuizen voor Joden
in Deventer (1942-1945)* PAG. 12 *Boekbespreking: Een biografie van Deventer* PAG. 14 *Verslag van de
Stichting Oud Deventer over het jaar 2009*

28/ maart 2011

van de

redactie

herkenbaar', dat is naar wij verwachten uw reactie als nummer 28 van onze Nieuwsbrief bij u op de mat ligt. Na vijftien jaar sobere eenvoud proberen we over te schakelen naar een eigentijdse vorm, waarin ruimte is voor een kleurrijke en variabele presentatie. Daarmee willen we bereiken dat we nog beter gelezen worden. Ging het wat dat betreft dan zo slecht? Blijkens de reacties die we regelmatig krijgen niet echt, dat ziet u ook deze keer weer op deze pagina aan twee ingezonden brieven. Laat ons ditmaal vooral weten wat u van de nieuwe lay-out vindt. U treft in dit nummer nóg iets aan om op te reageren. Een van ons is bezig met een onderzoek naar onderduikhuizen voor Joodse landgenoten in het Deventer van de oorlogsjaren. Hij vraagt vooral de ouderen onder u om hulp, want er zijn nog wat vragen te beantwoorden, zie pagina 10.

Wat niet verandert zijn de vaste rubrieken als het jaarverslag (pag. 14) en de boekbespreking (pag.12). Deze laatste gaat over de monumentale *Geschiedenis van Deventer* door Henk Slechte. Tot ons genoegen besteedt de schrijver ruime aandacht aan de bijdragen van onze stichting aan de naoorlogse monumentenzorg in Deventer. De Nieuwsbrief blijft ook aandacht besteden aan zowel actualiteit (deze keer de plannen voor de raadzaal en voor de grachtengordel vóór het station en het Leeuwenbrugcomplex, pag. 3 en 4) als historische achtergrondinformatie (Gisbert Cuper en het huis De Schuur op pag. 8).

Een bijzonderheid in dit nummer vormen twee artikelen die in het teken staan van herdenking. Het eerste op pagina 10 is een pleidooi voor het aanbrengen van plaquettes op huizen in Deventer waar tijdens de bezettingsjaren Joden ondergedoken gezeten hebben. Het tweede op pagina 6 staat stil bij het overlijden van de architect Willem Smid en de beeldend kunstenaar Huub Kurvers en bij hun betekenis voor monumentaal Deventer.

2

ingezonden

Dag Hans van Beeck,

De nieuwsbrief is nu inderdaad aangekomen. Hij ziet er goed uit en de taak van S.O.D.: waakhondfunctie voor behoud van monumenten en andere belangrijke historische gebouwen, komt goed naar voren. Over het front van de oude schouwburg en het nieuwe alternatief (de gothische gevel van De Schuur herbouwen) kun je discussiëren. Als het oude Alexander Hegiusgymnasiumgebouw behouden blijft, evenals het St. Josefsziekenhuis (van Oldenielstraat) en het Geert Groote College, zijn er goede voorbeelden bewaard van de bouwstijl van de jaren '50. Dan kun je misschien de oude schouwburggevel wel missen. Als De Schuur herbouwd wordt, wat moet er dan naast komen i.p.v. de schouwburggevel? Ik las iets over een boek dat voor donateurs beschikbaar is: kom ik daar ook voor in aanmerking? In afwachting van Uw reactie, met vriendelijke groeten,

Georg Hartong

Het gratis jubileumboek is intussen door deze donateur opgehaald. *Redactie*

Geachte secretariaat,

In de Nieuwsbrief Oud Deventer staat een prachtig artikel over het Deken Doyshuis. De lijst van gebruikers eindigt echter bij de Koekbakkerij van S.E. Klopman-Baerselman. Aan het eind van de jaren vijftig/begin jaren zestig was hier ook nog de stomerij ACCURAAT van Herman Emens gevestigd. Gelukkig is er nu na de nieuwbouw nog veel van het verleden zichtbaar gebleven.

Met vriendelijke groet,

Lammert Kroes

Schalkhaar

Lid van de Vereniging Oud Deventer

Een betaalbare moderne raadzaal in ons historisch stadhuis

Bestuur

De Deventer gemeenteraad wil kunnen vergaderen in een ruimte met goede faciliteiten wat betreft audiovisuele middelen, ICT-faciliteiten en klimatologische voorzieningen. Daar ontbreekt het nu aan. De raadsleden en het college moeten bovendien niet alleen comfortabel kunnen zitten maar er moet ook genoeg tafelruimte voor hen en voor de pers zijn.

Er zijn meer plaatsen nodig voor het publiek, en de vergaderingen dienen op meerdere plaatsen in het stadhuis gevolgd te kunnen worden.

at lezen we in het aangepaste programma van eisen van september 2010. Onzes inziens volstrekt redelijke verlangens, die ongetwijfeld te realiseren zijn binnen het historische stadhuis.

Dit alles speelt niet alleen in Deventer. Wie bij Google 'herinrichting raadzaal' intikt merkt dat vele tientallen Nederlandse gemeenteraden hiermee bezig zijn. Als plan, onderweg en reeds voltooid, in alle stadia kom je dit onderwerp daar tegen. Overal vergelijkbare wensen en – voor zover bekend – kosten. Waar het om oude stadhuisen gaat zoekt men de oplossing voor de publieke tribune overwegend in videoverbindingen met zalen elders in het gebouw. Dat ligt ook voor de hand, historische raadzaalen kunnen wel aangepast maar niet groter gemaakt worden.

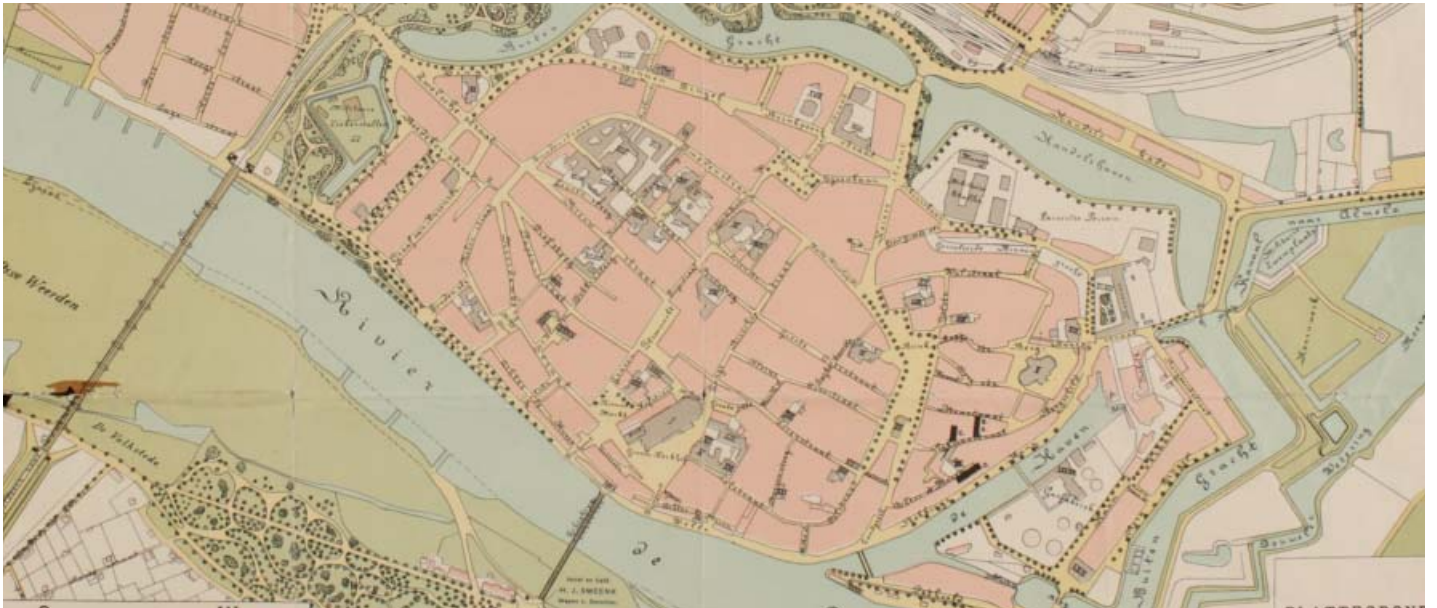
We pikken er Delft en Amersfoort als voorbeelden uit. In beide steden is de raadzaal reeds aangepast. In het uit de vijftiende en zestiende eeuw stammende stadhuis te Delft is nu plaats voor 39 raadsleden en het college. Verder bevat de zaal twee tafels voor respectievelijk griffie plus ambtenaren en voor de regie van de audiovisuele apparatuur. Er zijn zes bezoekersstoelen voor ambtenaren en dertig voor publiek. In een andere ruimte kan de vergadering via monitoren worden gevolgd. De Delftse raadzaal meet 25,1 bij 7,3 meter. Ter vergelijking: het oppervlak van de Deventer raadzaal is 160 m², de balkons niet meegerekend. De kosten voor verbouwing en inrichting waren € 350.000,- exclusief BTW. In Amersfoort zijn in de raadzaal 64 plaatsen gemaakt voor het bestuur en aanhang en 45 voor het publiek. In een andere ruimte in het historische stadhuis kan eenzelfde aantal belangstellenden via een videoverbinding de discussies volgen.

Zo kan het in Deventer ook, zonder kostbare verbouwingen. Met behoud van de huidige prachtige raadzaal, waar het stadsbestuur vanouds bijeenkomt.

*De tegenwoordige raadzaal
(foto gemeente Deventer)*

De waterkant naar de knoppen?

Plattegrond van Deventer uit 1899

Ruimtelijke ordening

Binnen het bestuur van de Stichting Oud Deventer heerst verontrusting over een plan voor de stationsomgeving van Deventer, in het Leeuwenbruggebied. Ons bekruipt een *déjà vu*-gevoel: al eerder hebben wij gestreden voor een aantrekkelijk stationsplein met een volwaardige gracht. Zie ons jubileumboek *Erfgoedbewaker en luis in de pels: zestig jaar Stichting Oud Deventer*.

Omstreeks 1990 bleek dat vóór het net gereedgekomen kantoorgebouw Leeuwenbrug, de zg. 'Kassa', een parkeerdek zou komen. Uitgerekend op de plaats waar aansluiting gezocht moest worden bij het water en het groen dat vanaf de rivier tot aan het station reikte en daar zo'n fraaie visuele begrenzing van de stad vormde. De SOD was van mening dat op de betreffende plek een voortzetting zou moeten komen van deze singelgracht, en diende een bezwaarschrift in bij de gemeente voor het middengebied.

In mei 1991 organiseerde de SOD met het motto *De Singel naar de knoppen? Dat nooit!* een handtekeningactie, die zeer succesvol was en de SOD

veel publiciteit opleverde. 'Geen parkeerdek en geen vierbaansweg tussen de binnenstad en de Leeuwenbrug', eiste de SOD. Enkele dagen later al kon de SOD burgemeester C.J.D. Waal 2562 handtekeningen aanbieden van de circa 3400 die uiteindelijk werden verzameld. Ook de Welstandscommissie plaatste grote vraagtekens. De voorzitter van de Monumentenraad, N. Bolkestein, zond een open brief naar het *Deventer Dagblad* onder de waarschuwing *Bezint eer gij begint*. De kwestie leefde sterk onder de Deventer bevolking. Onder leiding van landschapsarchitect Alle Hosper is toen de watervariant bedacht, waarbij de in tweeën geknipte singel weer als een geheel werd ontworpen. De waterplanlobby was een initiatief van de SOD, de Stichting Met het Oog op Deventer, de Koninklijke Nederlandse Oudheidkundige Bond en de Welstandscommissie. Desondanks verwierp de gemeenteraad de bezwaren: er zou geen waterplan komen.

'De watervariant'

Na een windstille gingen de architecten van de besturen van de SOD en Met het Oog op Deventer zelf aan de slag met een ontwerp voor het middengebied: *Midden-Singel, een watervariant*. B & W ging met deze plannen akkoord, de parkeerdek verdween in de prullenbak; parkeren zou op de Verzetslaan geschieden. In het verlengde van de Keizerstraat zou geen verkeersbrug komen, wel een smalle brug voor voetgangers en fietsers. De verkeersbrug werd in het verlengde van de Singelstraat gesitueerd. Ook de gemeenteraad ging akkoord. Eind 1994 bleek dat de gemeente drastisch moest bezuinigen. B & W wilde van de watervariant een goedkope versie (zonder gracht) maken, of desnoods een gracht van een halve meter

diep. Ook de tweede kantoorstoren, naast de 'Kassa', ging om financiële redenen niet door. Begin 1995 berichtte B & W de SOD dat de gemeente bezig was een nota van uitvoering voor te bereiden voor het restant van de infrastructuur van het middengebied. Maar ook Johans Kreek, bestuurslid van de Stichting Met het Oog op Deventer, maakte een schets. Met deze invulling, mét water, kon de SOD zich verenigen. In 1996 ging de bouw van de tweede fase van het kantorencomplex Leeuwenbrug van start. Het werd een relatief laag gebouw, deels op poten. Onder dit gebouw kwam een parkeergarage; om die goed toegankelijk te maken moest het plan voor de gracht nog wel enigszins worden aangepast.

In 2000 werd een begin gemaakt met de uitvoering van de watervariant die de singelgracht en de buitengracht met elkaar zou verbinden. Het resultaat is geen echte gracht geworden: te smal, te ondiep, teveel steen en te weinig groen. De belangrijkste ingreep was de nieuwe, ondergrondse fietsenstalling. Ook het stationsplein is erg kaal en stenig uitgevallen.

De plannen van 2011

De gemeente is nu zelf tot het inzicht gekomen dat het gebied wel wat groen kan gebruiken. Ook acht de gemeente het nodig dat het stationsgebied op de schop gaat vanwege het toegenomen verkeer, op deze plaats vooral van bussen. Bovendien is er te weinig ruimte om fietsen te stallen. De ondergrondse fietsenstalling zal worden uitgebreid en het busstation zal een metamorfose ondergaan. De SOD is het eens met deze veranderingen. Verder zal binnenkort het definitieve derde perron direct bij het station worden gerealiseerd, in samenwerking met ProRail en NS. Tenslotte is een betere aansluiting van station en binnenstad gewenst, conform de aanbevelingen van Asselbergs & Coenen. Ook hierin kan de SOD zich vinden.

De gemeente heeft het masterplan voor het Leeuwenbrug- en het stationsgebied in twee varianten verdeeld. De eerste variant houdt onder andere in het handhaven/verdiepen van de gracht vóór de Leeuwenbrug en die weer in overeenstemming brengen met de andere watergedeeltes.

Bij de tweede variant zet de SOD echter enige vraagtekens.

Stationsplein

De tweede variant van het plan 2011

In deze variant wordt de 'gracht' tussen de Leeuwenbrugkantoren en de Deventer Schouwburg gedempt. De Keizerstraat wordt in dat geval doorgetrokken tot aan het station. Het water, waarvoor de SOD in de jaren negentig zo hard heeft gestreden, moet plaats maken voor gras, paden en bomen. In deze groene variant zou – zo blijkt uit diverse toelichtingen van gemeentezijde – veel meer ruimte zijn voor de oplossing van diverse verkeersproblemen.

Hoewel de SOD zeker voorstander is van een groener plein, heeft zij veel bezwaren tegen het dempen van de gracht. De SOD wilde indertijd laten zien hoe het historische waterpatroon, dat deel uitmaakte van de vestinggordel, rond de binnenstad liep. Singel- en buitengracht hebben na het slechten van de vesting altijd de overgang gemarkeerd van de nieuwe naar de oude stad. De stedenbouwkundige Paul Meurs noemt zo'n visuele omgrenzing 'het begrijpen van de stad'. Dit belangrijke visuele aspect zou volgens dit plan moeten verdwijnen. Een plantsoen op een plek waar eens de vestinggracht liep, draagt niet bepaald bij tot het begrijpen van de stad, waarvan de binnenstad bovendien beschermd stadsgezicht is. Blijkens een enquête op de site van de Stentor is ruim 80% van de inzenders tegen het dempen van de gracht. De kwestie leeft dus opnieuw bij de Deventer bevolking.

Ten slotte

Meer groen op het stationsplein? Prima! Maar niet op voorhand ten koste van de gracht. De SOD is thans in goed overleg met de gemeente over de plannen. We hopen dat de gesprekken met de gemeente tot een bevredigende oplossing zullen leiden. Basis hiervoor moet toch zijn een grondig cultuurhistorisch onderzoek naar dit gedeelte van de binnenstad.

*Willem Smid (1946-2010) en
Huub Kurvers (1940-2010)*

Mens en monument

Kort na elkaar, op 20 en 22 oktober 2010, zijn Willem Smid en Huub Kurvers overleden. Zij hebben, ieder op geheel eigen wijze, bijgedragen aan het behoud en de vernieuwing van monumenten in Deventer en daarbuiten.

Huub Kurvers is als medewerker van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg vooral van landelijke betekenis geweest. Hij was van 1970 tot 2005 bij deze instelling in dienst als kleurenexpert. Voorbeelden van zijn bemoeienis zijn de tapijtschilderingen

op de zuilen in de Pieterskerk te Leiden en de geschilderde houtimitaties in het Binnenhof te Den Haag.

Ook Willem Smid heeft buiten Deventer zijn bijdrage geleverd aan het behoud van oude gebouwen, samen met zijn compagnon Jim Peters. Een opvallend project van hun architectenbureau was de restauratie van zo'n vijftig panden aan de Zeedijk in Amsterdam (1985-1998).

In Deventer

In Deventer hebben de architecten Smid en Peters al vroeg hun sporen verdiend met het herstel van de vervallen volkswijk het Noorden (voluit Noordenbergkwartier), een mix van nieuwbouw, renovatie en restauratie (1980-1984). Een fraai staaltje van hun werk is de Fermerie, het witte buurtcentrum, gelegen aan een aardig pleintje, hersteld in de neoclassicistische stijl van 1840.

Huub Kurvers heeft als monumentaal kunstenaar voor de Burgemeesterskamer van het Deventer stadhuis drie glasruitjes gemaakt met de wapens van de burgemeesters Posthuma, Waal en Van Lidth de Jeude, en hij schilderde in het koor van de kerk van Maria Koningin aan het Mariënburgplein een Maria (1999).

Visioen van het Hemelse Jeruzalem, 1992: muurschildering in de Grote Kerk door Huub Kurvers

Maar het meest in het oog springt hun werk aan de Grote of Lebuinuskkerk, Deventer icoon bij uitstek.

De restauratie van de Grote Kerk

Rijzig en robuust staat de Lebuinustoren weer in zijn volle glorie aan de IJssel, ogenschijnlijk onveranderd, de gotische geledingen van tufsteen met de tailleringen in trachiet en zandsteen, daarboven de bakstenen lantaarn van Hendrick de Keyser en als bekroning de vergulde haan.

Al in 2002 lag het plan van de architect Johans Kreek voor de restauratie van de toren klaar. Uitgangspunt was het inzicht dat recht gedaan moest worden aan de volledige bouwgeschiedenis. Het carillon bijvoorbeeld zou mét de latere toevoegingen bewaard worden en zelfs uitgebreid, zij het dat hierbij wel de methode van de zeventiende-eeuwse klokkengieter Hemony gevolgd diende te worden. De waarde van de lantaarn van Hendrick de Keyser schatte hij hoog in, dus moest deze zo oorspronkelijk mogelijk blijven, het klokkenspel vanaf de tweede torengleding weer een verdieping hoger geplaatst, de buitenkant kleurig afgewerkt. Ter wille

van de duurzaamheid zou men de Baumberger steen, die niet vorstbestendig is, vervangen door Bentheimer zandsteen.

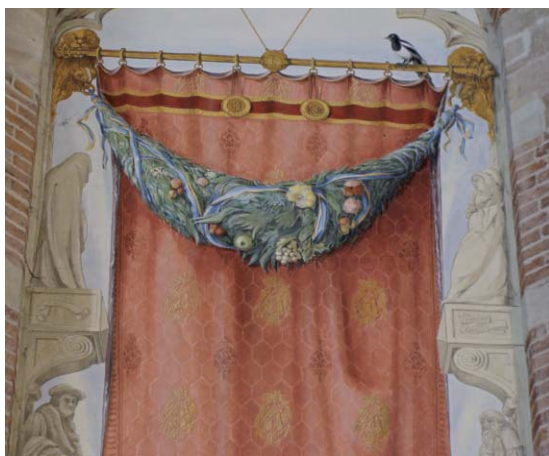
Gedwongen door ziekte draagt Kreek in 2008 zijn bedrijf over aan Architectenburo Smid en Peters. Als bouwdirecteur van Kreek Architecten krijgt Willem Smid de leiding van de restauratie van de toren (2009-2010) en van de gewelven in het schip van de Grote Kerk (2007-2010). In 2008 heeft Smid het plan van 2002 herhaaldelijk moeten bijstellen omdat de schade groter is dan tot dusver aangenomen: houtwerk dat veel ernstiger dan vermoed is aangetast door houtrot en de bonte knaagkever, balken die bij een eerdere restauratie blijken te zijn opgevuld met beton, hoewel dit materiaal niet hecht aan hout. In de koepel kiest hij, in lijn met het concept van Kreek, voor maximaal behoud van de oorspronkelijke houtconstructie, dus voor plaatselijke reparaties, die uitgevoerd zijn met kunsthar en een wapening van glasfiberstaven.

Willem Smid kon meeslepend over het werk aan de toren en de gewelven vertellen. Met groot enthousiasme sprak hij over nieuwe ontdekkingen als het gat in het gewelf, waardoor Christus op Hemelvaartsdag naar boven werd gehesen, of over het duiveltje dat het door Adam weggegooide klokhuis van de verboden vrucht oppakt. Hij legde uit waarom voor behoud van het restauratiewerk van vader en zoon Bokhorst was gekozen, op een andere plek voor herstel van de originele schilderingen, zoals die in de Magistraatskapel.

Over de voordracht van Willem Smid op 10 februari 2010 voor onze donateurs en over het carillon hebben wij verslag gedaan in Nieuwsbrief 27 (juli 2010).

Kurvers' muurschildering in de Grote Kerk (1992)

Huub Kurvers heeft een nieuwe muurschildering in de Lebuinuskkerk aangebracht, de eerste

Detail: de onbekende martelares (links) en de Deventer martelares Fenneke van Galen (rechts)

Detail: de heiligen Liudger en Lebuinus

sinds 1620. Hiervoor was nog een witgepleisterd vlak beschikbaar: een nis in de scheidingsmuur tussen het zuidelijke zijschip en de toren. Het oranjerode gordijn en het krachtige groen van een festoen en een boom springen in het oog bij de overigens zachte kleuren in de kerk. Andere elementen van de voorstelling zijn een geschilderde voortzetting van de omringende architectuur. De nis is als het ware een vensteropening geworden met gebroken traceringen. De sokkels met beelden ter linker- en rechterzijde sluiten aan bij de natuurstenen speklagen in het omringende metselwerk. 'De schildering [...] is een aardige zinspeling op de situatie van ca. 1470 tot in de twintigste eeuw, toen de nis geopend was', zo luidde in 1991 een overweging bij het verlenen van de vergunning door de Minister van WVC. Het nieuwe kunstwerk is een pendant van de Tien Geboden, die in 1611 op de westelijke muur van de noordelijke zijbeuk zijn geschilderd, eveneens op de plaats van een dichtgemetselde doorgang: die naar het noordelijke zijschip van de Mariakerk. Huub Kurvers heeft de techniek van de bestaande muurschilderingen toegepast: kleurstoffen met een lijmverbinding op een pleisterlaag. Ook de acht beelden in trompe l'oeil vormen een traditioneel element.

De iconografie is een idee van Bonny Rademaker-Helfferich, in overleg met de theoloog Sjoerd Voolstra. Het centrale thema is het visioen van Johannes, beschreven in het laatste Bijbelboek. Onderaan de voorstelling is een marmeren plaat met de woorden 'en de heilige stad, een nieuw Jeruzalem, zag ik nederdalende uit de hemel, van God...' (Openbaringen, 21:2). De tekst wordt geflankeerd door de stichters van de christelijke gemeente van Deventer, Lebuinus en Liudger. Voor de gelovige, die nu nog vertoeft in een onvolmaakte wereld (het

vervolg op pagina 8

vervolg van pagina 7

kapotte venster), is achter het gordijn de stralende toekomst verborgen. Een deel daarvan wordt onthuld door de blauwe hemel en het wazige silhouet van het Hemelse Jeruzalem, waarin trekken van Deventer herkend kunnen worden. De feestelijke verwachting wordt uitgedrukt door de festoen, de heilsbelofte door de Boom des Levens, de paradijsboom waarvan het hout volgens de legende voor het kruis van Christus gebruikt zou zijn. De boom overstijgt het tijdelijke doordat in de kruin alle vier de seizoenen tegelijk aanwezig zijn. De stenen beelden op de sokkels stellen de 'wolk van getuigen' voor, zoals zij heten volgens Hebreëen 12:1. Beneden links staat aartsvader Abraham tegenover rechts Mozes met de stenen tafelen (de Tien Geboden). Helemaal linksboven, van de toeschouwer afgewend, staat in rouw de toekomstige onbekende martelares, rechtsboven de Deventer martelares Fenneke van Geelen, die op 17 april 1535 verdronken werd in de IJssel.

Memento mori

Achterin het koor van de Grote of Lebuinuskerk waarschuwt de zeventiende-eeuwse afbeelding van een bellenblazende jongen (1620) dat het menselijk leven een vluchtig moment is in het licht van de eeuwigheid. Voor alle duidelijkheid zijn daar nog eens de woorden *quis evadet?* ('wie ontkomt?') aan toegevoegd. Het is een passende voorstelling in een eeuwenoud gebouw als de Grote Kerk, dat vele generaties aan zich voorbij ziet trekken. Nu kan het Latijnse woord voor vermanen, *monere*, ook vertaald worden met 'iemand aan iets herinneren', een betekenis waarvan ons woord monument is afgeleid. De schildering op het koorgewelf van de Grote Kerk roept ons vanuit een ver verleden op tot bezinning bij het overlijden van Willem Smid en Huub Kurvers.

Bellenblazende jongen, 1620: de zeepbellen symboliseren de kortstondigheid van het leven. Gewelfschildering in het koor van de Grote Kerk

Gisbert Cuper door Jan de Baen, 1681-1689. Historisch Museum Deventer

Gisbert Cuper en het huis De Schuur

In de vorige Nieuwsbrief (27) hebben wij ons op de gevel van De Schuur gericht, in samenhang met de naastgelegen panden. In dit nummer besteden we aandacht aan een enkele bewoner van het pand, als achtergrondinformatie.

adat schepen Johan Doornebus in 1558 een prachtige renaissancegevel voor De Schuur had laten plaatsen werd de woning een gewild object. Het huis wisselde nog enkele keren van eigenaar totdat het in 1696 voor 5900 gulden aan Gisbert Cuper werd verkocht.

Gisbert Cuper, in 1644 in Hemmen (Gld.) geboren, werd na zijn studies in Nijmegen en Leiden op 24-jarige leeftijd benoemd tot hoogleraar in de geschiedenis en welsprekendheid aan het Deventer Athenaeum, waarvan hij in 1672 rector werd. Door zijn huwelijk met burgemeestersdochter Aleida van Suchtelen kon hij zijn entree maken in de Deventer regentenkring. Hij werd raad, en later burgemeester van Deventer. Van 1681 tot 1694 was hij gedeputeerde van Overijssel in de Staten-Generaal. Hij betoonde zich een trouw aanhanger van stadhouder Willem III.

Aleida van Suchtelen door Jan de Baen, 1681-1689. Historisch Museum Deventer

Wetenschapsman

Belangrijker echter dan zijn verdiensten op politiek gebied was zijn betekenis als wetenschapsman. Door zijn correspondentie met vele geleerden in binnen- en buitenland was Cuper een wetenschappelijk intermediair tussen geleerden in heel Europa. Ook was hij een verwoed verzamelaar van antiquiteiten en van boeken op velerlei terrein. In zijn ruime woning aan het Grote Kerkhof waar hij zijn collecties had opgesteld leidde hij met grote trots menig hooggeplaatst persoon rond. Een van zijn bezoekers was collegaburgemeester en bibliofiel Conrad Zacharias von Uffenbach uit Frankfort, die in 1710 tijdens zijn Bibliothekreise door de Nederlanden Deventer aandeed. Von Uffenbach beschrijft Cupers huis, waar deze met zijn vijf dochters woonde (zijn zoon- en zijn vrouw waren al lang daarvoor overleden) als 'wél gebouwd en overal regt kostbaar gemeubeld'.

Beroemde bibliotheek

Von Uffenbach vertelt dat Cupers bibliotheek zich in een ruim vertrek bevond en zo'n vierduizend banden telde, waaronder zeer kostbare werken en zeldzame oude drukken, maar ook recent verschenen boeken over theologie, rechtsgeleerdheid en antieke geschiedenis. In deze ruimte bewaarde Cuper ook zijn uitgebreide correspondentie met afschriften van zijn eigen brieven. In een ander vertrek stond een fraai kabinet van notenhout met kleine schuiflaatsjes, waarin Cuper zijn collectie munten en penningen bewaarde. Op dit kabinet prijken enkele urnen en een antieke schotel. Verder had hij in dit vertrek vele antieke beeldjes en sieraden uitgesteld. Ook hing in deze kamer een portret van paus Clemens XI, door hem persoonlijk aan Cuper toegezonden. In dit vertrek

had Cuper ooit de koning van Pruisen te logeren. In de gang hing onder meer een breed schilderij van de oude stad Palmyra, dat zich thans in het Allard Pierson Museum in Amsterdam bevindt. In nog een andere kamer waren ook weer antiquiteiten opgesteld. Ook in de rest van het huis bevonden zich curiositeiten, o.a. borstbeelden op piëdestallen, afbeeldingen van vijftig vermaarde mannen en een hemel- en een aardglobe.

Tuin

Von Uffenbach en Cuper dronken koffie in de tuin van De Schuur. Die tuin was volgens Von Uffenbach niet groot, maar keurig aangelegd. Op dat moment bloeiden er tulpen. Met veel genoegen heeft Gisbert Cuper in De Schuur gewoond, al was hij zijn laatste jaren wel eenzaam, toen al zijn dochters na hun huwelijk het huis hadden verlaten. In november 1716 is Cuper in De Schuur overleden. Zijn bibliotheek werd in 1717 vanuit De Schuur verkocht; zijn munten en penningen werden het jaar daarop in Amsterdam geveild. Veel van zijn correspondentie is thans te vinden in onder andere het Nationaal Archief in Den Haag en in de Universiteitsbibliotheek van Amsterdam. Dochter Maria Hubertina kreeg met haar echtgenoot Gerhard Jordens het huis toebedeeld.

Voordat de gevel werd afgebroken zijn er opmetingen gedaan om deze ooit weer te kunnen herbouwen. Misschien is het mogelijk om de gevel van De Schuur nog in te passen binnen het tweede ontwerp van Michiel Riedijk voor een nieuw stadskantoor. Hij kan dan precies op zijn oude plek worden herbouwd als een soort spiegeling van het Landshuis.

In het ontwerp is veel plaats ingeruimd voor groen, zowel het bestaande groen in de tuinen aan de achterkant van de huizen aan de Polstraat en Assenstraat, als nieuwe beplanting langs een looproute tussen het complex door, waar beplanting van deze 'doorwaadbare plaats' voorzien is. Zouden er dan toch ooit weer tulpen bloeien op de binnenplaats achter het voormalige huis De Schuur?

Een pleidooi voor herkenbaarheid

Onderduikhuizen voor Joden in Deventer (1942-1945)

Wie van de Beestenmarkt komend onder de Hoge Rij doorgaat en naar rechts kijkt ziet op de plek waar oude huizen plaatsgemaakt hebben voor nieuwbouw een gedenksteen met de volgende tekst:

Stel geen vragen maar help waar mogelijk...

Ter herinnering aan

- *W. Koster en zijn echtgenote G. Koster-van Laar. Zij stelden gedurende de oorlogsjaren 1940-1945 uit liefde en met gevaar voor eigen leven hun huis aan de Kolkweg 27A open voor talloze onderduikers en verzetsstrijders.*
- *hun zoon Antoon Koster, die in 1945 niet terugkeerde uit Duitse gevangenschap.*

Het is momenteel de enige herinnering aan wat tijdens de oorlog door gewone Deventer burgers is gedaan om onderduikers, waaronder veel Joden, in de vervolgingsjaren voor de bezetter te verbergen.

en gruwelijke periode, die inmiddels al weer vele jaren achter ons ligt. Ik vat nog eens kort samen wat er destijds gebeurde. Op 2 mei 1942 werd de Jodenster ingevoerd, die zichtbaar gedragen moest worden. Het was de voorbereiding tot de deportatie naar de vernietigingskampen in Polen, maar dat werd streng geheimgehouden. Er werd alleen over 'werkkampen' gesproken. Joodse Deventenaren stonden voor de moeilijke keuze: afwachten (zo lang kon het toch niet meer duren, tenslotte was

in de loop van 1942 de Duits opmars in Rusland tot stilstand gekomen) of onderduiken, met bij ontdekking gegarandeerd transport naar een concentratiekamp. Het was een minderheid die alles achterliet en onderdook bij dappere medeburgers/niet-Joden op een min of meer veilige plek binnenshuis, vaak de zolder. Niet voor een paar weken, maar voor maanden of zelfs jaren. Al die tijd geen dag of nacht zonder angst voor ontdekking. Nooit buiten de deur, en ook niet voor een raam, waar men van buiten zicht op had. Telkens weer in paniek verkassen als huiszoekingen werden verwacht, met het risico van verraad en aansluitend toch deportatie. Inclusief het schuldgevoel dat hun beschermers in dat geval ook het leven konden verliezen. Niettemin: op 27 april 1943 werd door Duitse autoriteiten het aantal ondergedoken Joden in Nederland geschat op 10.000 tot 15.000 personen.

De oorlogsgebeurtenissen van 1940-1945 vormen een onderdeel van de geschiedenis van de stad. Daarom is het goed dat er monumenten staan op het Grote Kerkhof en het Churchillplein voor hen die in het verzet hun leven verloren. En dat in de eerste schrijfkamer van het stadhuis een indrukwekkend gedenkteken te zien is voor de 400 Joodse medeburgers die vermoord werden. Maar de onderduikhuizen zijn – op één na, zie boven – nergens terug te vinden. Als we daar nog iets aan willen doen is haast geboden. Immers, van de huidige Deventer bevolking heeft slechts tien procent de oorlog zelf meegemaakt. Over enkele jaren weet vrijwel niemand meer waar de onderduikadressen – waardoor misschien wel honderd Joodse mensen zijn gered – zich bevonden.

Onderzoek

Wie wil nagaan waar door Deventenaren Joden werden verborgen kan beginnen met in de Nederlandstalige boeken van de stichting Yad Vashem te zoeken. Dat is mogelijk in het Etty Hillesum Centrum aan de Roggestraat. Daarin staan de namen opgetekend van alle inwoners van ons land die na onderzoek door deze stichting zijn erkend als 'rechtvaardig'.

Gedenksteen aan de Hoge Rij

Eerste Weerdsweg 15,
Blanksma-Kroon
J.P. Sweelinckstraat 11,
Blokker-de Groot
Leliestraat 23,
D.Boterman-van den Boog
D.G. van der Keesselstraat 12,
van den Dool-Kers
Van Twickelostraat 9,
G. van Doorninck-van der Spek
Brink 72,
Elsinga-Loderus
J.Steenstraat 16,
Gerritsen-Straalman
Veldstraat 10,
Gosen-Kuiper
Assenstraat 22/hoek Bursestraat
(De Boekenbeurs),
Halfwerk
Swaeffkensstraat 45,
Ter Horst-Schippers
?.....,
Janssen-Kremer
Nieuwstraat 2,
N. Keizer-van der Brink

Grote Overstraat 33,
Ten Kleij-Bressler
Noordenbergstraat 69?,
Kremer-Jansen?
Zwolseweg 159,
Loderus-Spis
Grote Kerkhof 20 (Hotel De Engel),
?....
Zwolseweg 100,
Plinsinga-Kalma
Pres. Steijnstraat 29,
Richie
Hovenierstraat 66,
Roskam-Ebbink
Zwolseweg 124,
van Schothorst-Kaplan
Broederenstraat 15,
Somer?
Vonderstraat 113,
Vosmeijer-Schötter
Veenweg 33,
Worisek (Vorisek)van den Broeck
Achter de Hoven 61,
van Zanten-Busscher

gen onder de volkeren' omdat zij Joden verborgen: 'wie één leven redt, redt een hele wereld'. Zij kregen de onderscheiding waaraan de stichting haar naam verbonden heeft. Daarmee heeft men echter nog niet de adressen, want die staan daar niet vermeld. Bovendien zijn er ongetwijfeld personen die Joden onderdak verschafte, maar niet in deze boeken zijn opgenomen.

Het is daarom noodzakelijk zelf aanvullend onderzoek te doen. Men kan hiervoor terecht in oorlogsdokumentatie, maar ook die volstaat niet. Heel belangrijk is dat men getuigen te spreken krijgt, zowel (kinderen van) onderduikverschaffers als ex-ondergedokenen, en hun verhalen onderling en met andere bronnen vergelijkt. Dat die getuigen anno 2011 niet talrijk zijn is duidelijk. Ik heb er een tiental kunnen opsporen. Allen waren bereid met mij in gesprek te gaan, waarvoor ik hen hartelijk dank.

Resultaat

Op deze manier werkend ben ik tot de bovenstaande opsomming gekomen van Joodse onderduikadressen in Deventer, met daaronder cursief de naam van de hoofdbewoners van destijds. In enkele gevallen is of het één of het ander bekend, maar niet allebei. Anders dan het huis van Koster-van Laar staan alle genoemde panden nog overeind. Opgemerkt zij dat ik bij de adressen de momenteel geldende perceelnummering

hanteer, die vaak afwijkt van die in de oorlogsjaren (zie boven).

U ziet wel, er zijn nog enkele vraagtekens. Het onderzoek is allerm minst klaar. Om het af te maken roep ik de hulp in van de lezers van dit artikeltje. Wie denkt mij bruikbare informatie te kunnen geven verzoek ik schriftelijk of telefonisch contact met mij op te nemen: Hans van Beeck, zie het redactieadres in het colofon.

Hoe daarna verder?

Zou het niet passend zijn alle huizen waar Joden voor de bezetter verborgen zijn gehouden door een opschrift herkenbaar te maken, zoals dat al aan de Hoge Rij is gebeurd? Met als gevolg dat wie door Deventer loopt, niet alleen hoeft af te gaan op beschrijvingen en afbeeldingen, maar door werkelijk contact met het verleden kan herbeleven wat intussen historie is geworden.

Een biografie van Deventer

C.H. Slechte, 'Geschiedenis van Deventer', Zutphen 2010 (2 delen)
ISBN 9 789057 305139. Prijs € 49,50. Na 1 mei 2011 € 69,50.

Voor ons liggen de twee kloeke delen van de jongste 'Geschiedenis van Deventer', geschreven door C.H. Slechte, oud-directeur van de Deventer musea. Het is geïllustreerd onder verantwoordelijkheid van beeldredacteur H. Nalis en vormgegeven door F. de Wit, alles in kleur, een plezier om in te bladeren en hier en daar een paragraaf of een bijschrift bij een afbeelding te lezen.

Na Kampen (1993 en 2001), Zutphen (2003) en Zwolle (2005) kreeg in 2010 eindelijk ook Deventer zijn moderne stadsgeschiedenis. Daarmee is zeker in een behoefte voorzien, al was het maar omdat de recente stortvloed aan kleine en grote deelpublicaties over het verleden van onze stad nu is ondergebracht in een overzichtelijk geheel. Een nieuw standaardwerk. Na 'Daventria illustrata' van Jacob Revius (1651) en 'Het kerkelijk en wereltlijk Deventer' van Gerhard Dumbar Sr. en Jr. (1732 en 1788) zijn wel meer overzichten van de Deventer geschiedenis verschenen, maar die waren beperkt in omvang en ambitie.

Stadsgeschiedenis

'Stadsgeschiedenis gaat over de identiteit van een stad': onder deze titel kondigt Henk Slechte in het 'Deventer Jaarboek' van 2009 de verschijning aan van zijn 'Geschiedenis van Deventer'. Hij wil een 'biografie van Deventer' schrijven, een concept dat binnen de begeleidende redactiecommissie is ingebracht door professor P. van de Laar, hoogleraar stadsgeschiedenis aan de Erasmusuniversiteit in Rotterdam. Door het stellen en beantwoorden van relevante maatschappelijke en historische vragen moet het mogelijk zijn 'bepalende typologieën' vast te stellen en uit deze typering volgt dan weer

'de identiteit van de stad'. Hoe is de auteur met dit uitgangspunt omgegaan? Is zijn aanpak 'innovatief', zoals B. Woeldering, voorzitter van de redactie, vindt in zijn 'Ten geleide'?

Typologieën en cesuren

Een blik op de inhoudsopgave leert de lezer dat hoofdstuk I tot 1249 loopt en hoofdstuk II begint bij datzelfde jaar. Zo zien wij ook de hoofdstukken VII, VIII en IX netjes op elkaar aansluiten. Maar hoofdstuk I houdt niet werkelijk op bij 1249. Er komen allerlei zaken aan de orde van later datum. Bij de overige hoofdstukken zien wij onmiddellijk aan de jaartallen onder de titels dat de tijdperken elkaar overlappen. Dit komt doordat de gekozen cesuren vooral een symbolische betekenis hebben. Zo werd in 1249 begonnen met het bijschrijven van de namen van de voornaamste ingezetenen van de stad op de vermaarde 'koopmansgilderol'. Dit markeert voor Slechte een hoogtepunt in de ontwikkeling van Deventer tot een stad van zelfbewuste burgers.

De tweede periode loopt tot 1391, het jaar waarin Deventer, Zwolle en Kampen voor het eerst vermeld staan als 'de drie hoofdsteden van Salland'. Weer is deze cesuur niet een keerpunt, maar krijgt zij betekenis door de centrale thematiek van hoofdstuk II: de onderlinge verhouding tussen Deventer, Zwolle en Kampen en hun positie in het krachtenveld van de Sallandse adel, de bisschoppen van Utrecht en de graven en hertogen van Gelre.

De volgende twee hoofdstukken zijn gewijd aan de Gouden Eeuw van Deventer. Het eerste behandelt de economische bloei van de stad. Als afsluiting is hier gekozen voor het jaar 1473. Dan eindigt de zogenaamde Boteroorlog, een handelsconflict tussen Deventer en de Hollandse en Friese steden. Na een boycot van bijna tien jaar blijkt er geen alternatief te bestaan voor de jaarmarkten van Deventer als schakel tussen Holland en Duitsland, terwijl de Hanze dan op haar retour is. De auteur komt tot de conclusie dat Deventer eerder als jaarmarktstad dan als Hanzestad getypeerd moet worden. Hoofdstuk IV gaat over de Moderne Devotie en Deventer als stad van humanisme, onderwijs en boeken. Waarom de schrijver 1517 als eindpunt kiest, legt hij niet uit. Het antwoord leiden wij af uit zijn conclusie: 'De Reformatie [begonnen in 1517] die was gevoed door de Moderne Devotie luidde tegelijk het einde van Deventer in als geestelijk middelpunt van Nederland.' Moderne Devotie en humanisme zijn niet afgelopen, wel de leidende rol van Deventer hierin.

Het lijkt voor de hand te liggen om hoofdstuk V van 1528 tot 1591 te laten lopen, van de aanvaarding van Karel V als landsheer tot het einde van de Habsburgse heerschappij als gevolg van de verovering van Deventer door Maurits. Slechte kiest echter voor 1594, het jaar waarin begonnen is met de aanleg van de nieuwe vestingwerken. Deventer wordt 'frontierstad', een schakel in het stelsel van vestingwerken dat het kerngebied van de Republiek aan de landzijde moet beschermen. Deze positie brengt allerlei beperkingen met zich mee voor handel en nijverheid en is daarom veelzeggend voor de typering van Deventer als provinciestad. Een volgende scheiding wordt aangebracht in 1675, wanneer de stadhouder aan de stad een nieuw regeringsreglement oplegt en haar autonomie inperkt. Dit is een teken dat de magistraat er niet in geslaagd is om Deventer boven het niveau van een provinciestad te verheffen.

Hoewel Deventer in de achttiende eeuw nog steeds niet uitstijgt boven het niveau van een provinciestad, kiest de schrijver ervoor deze eeuw te bezien vanuit het oogpunt van politieke vernieuwing: daarin speelt Deventer een rol van meer dan plaatselijke betekenis. In de patriottenbeweging speelt Deventer een vooraanstaande rol en in de Franse tijd is de leiding van ons land korte tijd in handen van de Deventenaar Schimmelpenninck. Onder de noemer van vernieuwing brengt Slechte in dit hoofdstuk ook de eerste voortekenen van de opkomst van Deventer als industriestad.

In de industrialisatie van Deventer onderscheidt hij drie fasen. Deze begint vroeg in de negentiende eeuw met de introductie van de stoommachine. De verplaatsing van fabrieken buiten de stad, maar nog steeds binnen de vesting, is de tweede etappe. Na de opheffing van de vesting in 1874 kan de industrie zich vrij ontplooiën buiten de grenzen van de oude wallen. Het begin van de Eerste Wereldoorlog, een periode van economische stagnatie, is gekozen als eindpunt van de ontwikkeling van Deventer tot een industriestad. De politieke verhoudingen en de ontwikkeling van een goede infrastructuur en modernisering van het onderwijs worden hiermee in verband gebracht. Het volgende hoofdstuk loopt tot 1974, als Deventer niet meer als industriestad getypeerd kan worden. Dit lijkt vreemd, omdat de sluiting van een aantal grote fabrieken valt tussen 1965 en 1978. Opnieuw is de keuze van het jaartal een thematische: de annexatie van Colmschate dient om ruimte te scheppen voor de Deventer woningbouw, nodig om de bevolkingsgroei als gevolg van de industrialisatie op te vangen.

De identiteit van Deventer
Een constante in de geschiedenis van Deventer is

Advertentie

Nu ook klassieke CD's in het boekenpaleis

Praamstra

boekhandel

Keizerstraat 2 (hoek Walstraat), Deventer
Telefoon [0570] 675925
www.boekhandelpraamstra.nl

een 'intellectuele en economische tweesporigheid'. In de laatste zin van de 'Geschiedenis van Deventer' staat: 'De dienstensector en de concentratie van het hoger beroepsonderwijs zijn de rode draden die 1300 jaar lang de geschiedenis en daarmee de identiteit van Deventer hebben bepaald [...]'. Het ene spoor loopt van de missiepost in de achtste eeuw en de bisschopsstad in de middeleeuwen langs de Moderne Devotie, de Latijnse school en het Athenaeum Illustre naar het Saxon van onze dagen. De andere lijn waarlangs de geschiedenis zich voltrekt, begint bij de kleine handelsnederzetting aan de IJssel, die zich ontwikkelt tot de jaarmarktstad van de late middeleeuwen, van een vestingstad met slechts een lokale marktfunctie tot de industriestad van de negentiende en twintigste eeuw, om uiteindelijk een stad te worden waarin de dienstensector belangrijker is dan de industrie.

Ten slotte

Is de 'Geschiedenis van Deventer' nu werkelijk zo vernieuwend dankzij een originele theoretische onderbouwing? De begrippen biografie en identiteit komen in feite neer op beeldspraak. En geldt dat niet altijd voor geschiedschrijving: dat het beeldvorming is in verhalende vorm? Hoe subjectief dit kan zijn, wordt duidelijk in een eerdere 'Biografie van Deventer' door de doopsgezinde predikant J.H. Halbertsma (in 1869 geschreven, in 1961 in druk verschenen), een venijnige typering van de Deventer burgerij door een verbitterd man. Dat neemt niet weg dat het zoeken naar typering en originele cesuren heeft opgeleverd. Het gaat ons te ver om te geloven in dé identiteit van Deventer, maar wij krijgen van zijn geschiedenis zeker een aansprekend beeld, gebaseerd op gedegen onderzoek.

Verslag van de Stichting Oud Deventer over het jaar 2009

Stadskantoor-bibliotheek

Gedurende het gehele verslagjaar heeft het bestuur zich intensief bezig gehouden met de planvorming rondom het nieuwe stadskantoor annex bibliotheek, het Huis van Deventer. Veelvuldig en luid waren de protesten in de stad tegen dit omvangrijk bouwwerk in onze historische binnenstad. Onze lijn is altijd geweest dat wij bezwaren hadden tegen de voorgestelde bouwhoogte en koepel (nog eens overduidelijk aangetoond met onze 'ballonactie' in 2008), de verstoring van de historische parcellering in dit gedeelte van de binnenstad en het verdwijnen van de gevel van de oude schouwburg (een mooi voorbeeld van de wederopbouwarchitectuur) en die van de school aan de Polstraat. Na veel politiek rumoer viel uiteindelijk het college van B & W over de voorgenomen plannen. Opgelucht waren wij toen ook omdat het nieuwe college de plannen rondom het Huis van Deventer naar de prullenbak verwees.

Ambitiedocument Fons Asselbergs en Jo Coenen

Groot was onze waardering voor het besluit van het college van B & W om aan twee landelijk gerespecteerde deskundigen een advies te vragen over de wijze hoe verder te gaan met het werken aan de binnenstad. Immers er was veel onrust en onduidelijkheid ontstaan onder de burgerij over de toekomst van het stadskantoor en de bibliotheek, maar ook bij een aantal culturele instellingen over hun (naar ons idee noodzakelijke) vestigingslocatie in de binnenstad. Ook de aanpak van een aantal ontwikkelingslocaties, zoals het Lamme van Diesseplein en het Sluiskwartier, vroeg om een samenhangende visie op de binnenstad. Essentieel daarbij is natuurlijk de gewenste oplossing van het parkeren en de hoofdinfrastructuur rondom de binnenstad.

In het volgende verslagjaar zullen wij ongetwijfeld op een groot aantal projecten terugkomen.

Inspraak en relatie gemeente Deventer

Met deze hernieuwde aanpak lijkt het college van B & W ook een nieuwe weg in te slaan met betrekking tot de inspraak van belangenorganisaties als de onze. Geen top-downbenadering meer met aan alle kanten dichtgetimmerde plannen, maar betrokkenheid vanaf het begin van het planvormingsproces. Zo zijn wij in oktober al uitgebreid gehoord door de heer Asselbergs (tezamen trouwens met onze zusterorganisatie Stichting Industrieel Erfgoed Deventer) en hebben wij in november een terugkoppeling gehad van de resultaten van vele gesprekken die de beide deskundigen hebben gehad met talrijke instellingen en partijen.

Een en ander past onzes inziens ook in de werkwijze die de nieuwe Monumentenwet voorstaat: onder andere grotere betrokkenheid van instellingen als de onze in de beginfase van een ruimtelijk planvormingsproces. Een nadere uiteenzetting over deze nieuwe wet kregen wij in een van onze bestuursvergaderingen van Gerda Kroeze, programmaonderdeelmanager monumentenzorg en archeologie van de gemeente.

Overige projecten

Boreel-Houtmarkt-Pikeursbaan

Voor ons bestuur was de planvorming rondom dit project lang onduidelijk. Uiteindelijk is het ons aan het einde van het verslagjaar gelukt in goed overleg te treden met de ontwikkelaar van het gebied.

Ruimte voor de Rivier Deventer

Het bestuur is door het lidmaatschap van zowel de Klankbordgroep als het Quality Team van het begin af aan betrokken geweest bij de planvorming rondom dit gebied. Voor de SOD zijn de belangrijkste aandachtspunten het behoud van de groene overkant alsmede de aanlegplaatsen langs beide zijden van de rivier. Dit laatste aspect is ook aan de orde geweest in het overleg met de gemeente (samen met de SIED) over het herstel van de Pothoofdkade.

Het Sint Geertruidenziekenhuis

Bestuursleden Peter Dekker en Neelco Osinga maakten zich namens de SOD sterk voor het behoud van het oude Sint Geertruidenziekenhuis. Het exterieur is nog grotendeels in de oorspronkelijke staat en vertoont fraaie stijlkenmerken van de interbellumarchitectuur. Door dit gebouw op de monumentenlijst te plaatsen zou het wellicht van sloop gered kunnen worden. Bij de voorzieningenrechter in Zwolle werd een schorsing van de sloopvergunning aangevraagd, die verleend werd. Inderdaad werd het gebouw een gemeentelijk monument; het ketelhuis echter niet. De status van rijksmonument zal het gebouw helaas niet krijgen, maar het is nu in elk geval niet onder de slopershamer gevallen.

NS-station

De ontwikkelingen rondom het station baren ons zorgen. Niet alleen de aanleg van een derde perron direct tegen het monumentale stationsgebouw aan, maar ook de herontwikkeling van het stationsplein heeft grote invloed op het karakter van dit gebied en daarmee op het beeld van Deventer dat treinreizigers bij binnenkomst in de stad krijgen.

Inventarisatie 'nieuwe' monumenten

Binnen het bestuur is een aantal mensen actief in het inventariseren van monumentale gebouwen en ensembles uit zowel de interbellumperiode (tussen beide wereldoorlogen) als uit de

wederopbouwperiode. Daarmede willen wij aangeven dat onze betrokkenheid bij het cultureel erfgoed ook deze tijdperken betreft en ook locaties buiten de historische stadskern.

Bestuurszaken

Besloten is dat het Dagelijks Bestuur zich louter zal richten op de operationele zaken van de stichting en zal bestaan uit de voorzitter, de penningmeester (inmiddels is ons bestuurslid Henk Weulink in deze functie benoemd) en de secretaris (op dit moment een vacature). Het DB komt nu wat minder frequent bijeen, terwijl het Algemeen Bestuur juist vaker vergadert om meer bij het werk betrokken te zijn. Tot het bestuur is toetreden Neelco Osinga.

De jaarlijkse bestuursexkursie voerde ons naar de Grote Kerk, waar architect Willem Smid ons bijpraatte over het herstel van de gewelwschilderingen en de restauratie van de Lebuinustoren.

Website en Nieuwsbrief

Met de vernieuwde website beogen wij actuele en feitelijke informatie op snelle wijze naar buiten te brengen. Voorts blijven wij de Nieuwsbrief uitgeven met min of meer opiniërende artikelen en achtergrondinformatie. De Nieuwsbrief verscheen in 2009 één keer.

Bert Renkema, voorzitter

Catherine Bolkestein, bestuurslid

Steun de stichting Oud Deventer

Wij verwachten van onze abonnees wel enige financiële steun. Geef u op als donateur via deze bon of via redactie@oud-deventer.nl en maak tegelijkertijd uw bijdrage (minimaal € 20,- per jaar) over op rekening 63.16.63.002, t.n.v. Penningmeester Stichting Oud Deventer.

JA, ik wil de stichting Oud Deventer steunen met een bedrag van € _____ per jaar

NAAM _____

ADRES _____

HANDTEKENING

_____

Deze bon uitknippen en in enveloppe mét of zonder postzegel opsturen naar:

STICHTING OUD DEVENTER

Kievit 53 7423 DB Deventer

15

Oproep!

Zolang de Nieuwsbrief Oud Deventer bestaat gaat hij niet alleen naar beleidsmakers, ambtenaren en donateurs van de stichting, maar ook naar alle leden van de Vereniging Oud Deventer. Met die laatste groep willen we heel graag via onze nieuwsbrief in contact blijven, maar dat kost onze stichting veel geld. In de loop der jaren zijn gelukkig heel wat van die verenigingsleden tevens donateur van onze stichting geworden. Wij vragen degenen die die stap nog niet hebben gezet bij deze om dat alsnog te doen. Zie de bon op pagina 15.

Bezoek onze website

Breng een bezoek aan de website van de Stichting Oud Deventer!
www.oud-deventer.nl.

Secretariaat SOD

N. Osinga
Prof. Eijkmanstraat 17
7415 EK Deventer
Telefoon 0570-623139
E-mail: secretariaat@oud-deventer.nl

Verzoek

De penningmeester verzoekt de donateurs hun jaarlijkse bijdrage over te maken op rekening 63.16.63.002 t.n.v. Penningmeester Stichting Oud Deventer.

Advertentie

Corps 9 geeft graag mooi verzorgde boeken uit. Over het algemeen zijn dit boeken die betrekking hebben op de historie van Deventer. Heeft u een mooi onderwerp en wilt u publiceren? Neem contact op met Pieter Ellens, telefoon 0570-617509

www.corps9.nl

Colofon

De Stichting Oud Deventer komt sinds 1948 op voor het culturele erfgoed binnen de gemeente Deventer. Dank zij haar inzet is een aantal monumenten behouden gebleven. Ook op 63-jarige leeftijd blijven wij actief voor onze stad.

Vanaf 1996 verschijnt twee maal per jaar onze Nieuwsbrief. Wie deze wil ontvangen kan zich opgeven bij het redactieadres Bergstraat 15, 7411 ER Deventer of via redactie@oud-deventer.nl. Alle ongesignde artikelen zijn afkomstig van de redactie.

Voor de inhoud van ingezonden brieven is de redactie niet verantwoordelijk. Zij behoudt zich het recht voor deze te bekorten.

Redactie J.A. van Beeck, B.C.E. Bolkestein en H. Vrielink.
Redactieadres Bergstraat 15, 7411 ER Deventer of via redactie@oud-deventer.nl
Vormgeving Allison grafische vormgeving, Deventer

ISSN 1872-7735

